ฉบับที่ 6 ปี 2568

Transnational

คนไทย
กับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

วิมลรักษ์ ศานติธรรม
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ

คนไทยกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

แม้ว่าเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี 2567 มีการขยายตัวที่ร้อยละ 2.7 จากการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวและภาคการส่งออกสินค้าและมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล โดยในส่วนของเศรษฐกิจไทยปี 2568 คาดว่าจะขยายตัวสูงขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 3.0 ต่อปี อย่างไรก็ตาม สภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันยังพบกับความท้าทายหลายด้าน อาทิ รายได้ การใช้จ่าย หรือโอกาสในการพัฒนาอาชีพและธุรกิจ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นมาจากปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ดังนี้

1. การชะลอตัวของเศรษฐกิจ เศรษฐกิจไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาประสบกับการเติบโตที่ชะลอลง ซึ่งมาจากหลายปัจจัย ได้แก่ ความไม่แน่นอนจากปัจจัยภายนอก เช่น สถานการณ์สงคราม ความผันผวนของราคาเชื้อเพลิง และผลกระทบจากการระบาดของโควิด 19 ทำให้การบริโภคภายในประเทศลดลงและการส่งออกที่ไม่เติบโตตามที่คาดการณ์ไว้ เป็นต้น

2. อัตราการว่างงาน ปัญหาการว่างงานยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่คนไทยต้องเผชิญ โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่และแรงงานที่มาจากภาคการท่องเที่ยวซึ่งได้รับผลกระทบอย่างมากจากการจำกัดการเดินทางและการท่องเที่ยวในช่วงที่ผ่านมา

3. ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น รวมถึงค่าครองชีพที่มีแนวโน้มสูงขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจโลก เช่น ราคาน้ำมัน ค่าอาหาร และค่าไฟฟ้า ซึ่งส่งผลให้คนไทยต้องปรับตัวในการจัดการงบประมาณการใช้จ่าย

4. การเติบโตของเทคโนโลยีและธุรกิจออนไลน์ ท่ามกลางความท้าทายทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยีดิจิทัลและการทำธุรกิจออนไลน์เป็นช่องทางสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับคนไทยหลายคน เช่น การทำงานออนไลน์ การเปิดร้านค้าออนไลน์ หรือการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล เป็นต้น ซึ่งเป็นโอกาสสำหรับผู้ที่สามารถปรับตัวได้เร็ว

5. นโยบายรัฐและความช่วยเหลือจากรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยและธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เช่น โครงการเงินเยียวยาต่างๆ หรือมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่นโยบายเหล่านี้อาจไม่สามารถช่วยประชาชนได้อย่างครอบคลุมในทุกด้าน

ดังนั้น คนไทยต้องมีการปรับตัวตามสภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านการทำงาน การออมและการใช้จ่าย รวมถึงการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ หรือการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เพิ่ม จึงเป็นเรื่องที่สำคัญภายใต้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

“สวนดุสิตโพล” มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ได้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ เรื่อง “คนไทยกับภาวะเศรษฐกิจ ณ วันนี้” โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,141 คน (สำรวจทางออนไลน์และภาคสนาม) ระหว่างวันที่ 18-21 กุมภาพันธ์ 2568 (มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, สวนดุสิตโพล, 2568) โดยมีผลการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพเศรษฐกิจไทย ณ วันนี้ มีผลกระทบต่อประชาชนอย่างไรบ้าง

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจไทยมีผลกระทบต่อประชาชนอย่างไรบ้าง	ร้อยละ
ส่งผลกระทบ ทำให้ใช้จ่ายเดือนชนเดือน ต้องระมัดระวังการใช้จ่าย	51.01
กระทบหนัก มีหนี้สินเพิ่มขึ้น ทั้งหนี้บัตรเครดิตและเงินกู้ต่าง ๆ	42.68
ไม่ส่งผลกระทบ เพราะมีรายได้ที่มั่นคงและบริหารการเงินได้ดี	6.31
รวม	**100.00**

2. ประชาชนคิดว่าปัจจัยใดที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยมากที่สุด

ปัจจัยใดที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยมากที่สุด	ร้อยละ
ค่าครองชีพสูง คนไม่กล้าจับจ่ายใช้สอย กำลังซื้อในประเทศไทยไม่ขยายตัว	82.94
ค่าเงินผันผวน ราคาทองคำผันผวน	62.07
ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ภาคเอกชนไม่กล้าลงทุน	51.11

หมายเหตุ: สามารถระบุความคิดเห็นได้มากกว่า 1 ข้อ (ค่าร้อยละจึงคำนวณในแต่ละข้อ)

3. ประชาชนคิดว่ามาตรการของรัฐบาลในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจเป็นอย่างไร

รัฐบาลมีมาตรการในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจอย่างไร	ร้อยละ
ไม่มีประสิทธิภาพ	69.50
มีประสิทธิภาพ	25.15
ไม่แน่ใจ	5.35
รวม	**100.00**

4. ประชาชนคิดว่าใคร/หน่วยงานใดควรเข้ามาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจโดยเร่งด่วน

หน่วยงานที่ควรเข้ามาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจโดยเร่งด่วน	ร้อยละ
นายกรัฐมนตรีและฝ่ายรัฐบาล	76.58
กระทรวงพาณิชย์	52.50
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)	47.60

หมายเหตุ: สามารถระบุความคิดเห็นได้มากกว่า 1 ข้อ (ค่าร้อยละจึงคำนวณในแต่ละข้อ)

5. หากอดีตนายกรัฐมนตรี นายทักษิณ ชินวัตร จะเข้ามาช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ประชาชนคิดว่าสถานการณ์เศรษฐกิจจะเป็นอย่างไร

สถานการณ์เศรษฐกิจจะเป็นอย่างไร หากอดีตนายกรัฐมนตรี นายทักษิณ ชินวัตร จะเข้ามาช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจ	ร้อยละ
เศรษฐกิจน่าจะเหมือนเดิม	41.63
เศรษฐกิจน่าจะดีขึ้น	34.18
เศรษฐกิจอาจจะแย่ลง	24.19
รวม	**100.00**

6. ประชาชนคาดว่าเศรษฐกิจในปี 2568 นี้จะดีขึ้นหรือไม่

เศรษฐกิจจะเป็นอย่างไรในปี 2568	ร้อยละ
เศรษฐกิจน่าจะเหมือนเดิม	46.01
เศรษฐกิจอาจจะแย่ลง	39.44
เศรษฐกิจน่าจะดีขึ้น	14.55
รวม	**100.00**

จากผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ (มหาวิทยาลัยสวนดุสิต , สวนดุสิตโพล, 2568) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สภาพเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างชัดเจน กลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 51.01 ระบุว่าต้องใช้จ่ายแบบเดือนชนเดือน และต้องระมัดระวังการใช้เงินมากขึ้น เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นสวนทางกับรายได้ที่ยังคงเท่าเดิม ขณะที่ร้อยละ 42.68 เผชิญกับปัญหาหนี้สินที่เพิ่มขึ้น ทั้งจากบัตรเครดิตและเงินกู้ต่าง ๆ เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยมากที่สุด พบว่าปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้นทำให้ประชาชนไม่กล้าจับจ่ายใช้สอยถึงร้อยละ 82.94 สะท้อนให้เห็นถึงความกังวลและแรงกดดันทางเศรษฐกิจที่คนไทยกำลังเผชิญอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายหรือมีหนี้สินเพิ่มขึ้น จึงสามารถอธิบายได้ว่าเศรษฐกิจกระทบต่อชีวิตของประชาชน ทำให้ประชาชนไม่กล้าจับจ่ายใช้สอย

ผลสำรวจสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เชื่อมั่นของประชาชนต่อมาตรการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาล (มหาวิทยาลัยสวนดุสิต , สวนดุสิตโพล, 2568) โดยกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 69.50 มีความเห็นว่าการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาลยังไม่มีประสิทธิภาพ ร้อยละ 76.58 เชื่อว่านายกรัฐมนตรีและฝ่ายรัฐบาลควรเข้ามาเร่งแก้ปัญหาโดยด่วน เมื่อถามถึงบทบาทของอดีตนายกรัฐมนตรี นายทักษิณ ชินวัตร หากเข้ามาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ พบว่าร้อยละ 41.63 คิดว่าสถานการณ์จะเหมือนเดิม สำหรับแนวโน้มเศรษฐกิจในปี 2568 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 46.01 เชื่อว่าสถานการณ์เศรษฐกิจน่าจะยังทรงตัว ขณะที่ร้อยละ 39.44 คาดว่าอาจแย่ลง และมีเพียงร้อยละ 14.55 ที่มองในแง่ดีว่าเศรษฐกิจน่าจะดีขึ้น แสดงถึงความมั่นใจและความกังวลต่อทิศทางเศรษฐกิจในอนาคต

ทั้งนี้ นางสาวพรพรรณ บัวทอง ประธานสวนดุสิตโพล ได้ระบุว่า ผลโพลสะท้อนถึงความไม่เชื่อมั่นต่อการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาล ในสภาวะที่ราคาสินค้าและบริการปรับตัวสูงขึ้น ทำให้ประชาชนไม่กล้าจับจ่ายใช้สอย เป็นสัญญาณการชะลอตัวของเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า แม้รัฐบาลพยายามเร่งอัดฉีดนโยบายแจกเงินหมื่นเข้าไปกระตุ้น แต่ก็ยังไม่สามารถขับเคลื่อนได้ตามเป้า จึงเป็นความท้าทายของรัฐบาลเพื่อไทยในการสร้างความเชื่อมั่นเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยท่ามกลางแรงกดดันจากทั้งภายในและปัจจัยเสี่ยงจากภายนอกประเทศ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอางค์ ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, สวนดุสิตโพล, 2568) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ประชาชนมองว่ามาตรการของรัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพ โดยควรเร่งปรับปรุงนโยบายเศรษฐกิจ และคาดหวังว่านายกรัฐมนตรีและฝ่ายรัฐบาลจะมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำเพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน โดยกระทรวงพาณิชย์และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ถูกคาดหวังให้ช่วยสนับสนุนการแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ การที่ประชาชนคาดว่าเศรษฐกิจปีนี้จะคงที่หรือแย่ลง แสดงถึงความไม่เชื่อมั่นต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในระยะสั้น รัฐบาลจึงควรปรับมาตรการเศรษฐกิจเพื่อบรรเทาผลกระทบจากค่าครองชีพและช่วยลดภาระหนี้สินของประชาชน กระตุ้นการลงทุน

โดยการลดต้นทุนการผลิตและสร้างความมั่นคงในระบบการเงิน ที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ การเพิ่มความโปร่งใสและมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับประชาชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในนโยบายเศรษฐกิจอย่างจริงจังและจริงใจ

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ซึ่งมีผลกระทบทั้งในระดับครัวเรือนและเศรษฐกิจโดยรวม แม้ว่าเศรษฐกิจโลกจะมีการฟื้นตัวบางส่วนจากวิกฤตโควิด 19 และสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลง แต่ประเทศไทยยังคงต้องรับมือกับปัญหาหลายด้านที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและการเติบโตทางเศรษฐกิจ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568) ดังนี้

1. หนี้ครัวเรือนสูงและนโยบายการเงินเข้มงวด: สถาบันการเงินมีการปล่อยสินเชื่อ โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณามากขึ้น ทำให้การเข้าถึงสินเชื่อของภาคเอกชนลดลง ส่งผลให้การบริโภคและการลงทุนชะลอตัว ทั้งนี้ปัญหาหนี้ครัวเรือนยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญในเศรษฐกิจไทย ซึ่งส่งผลให้การบริโภคในประเทศลดลง และภาระหนี้สินที่สูง อาจทำให้ความสามารถในการใช้จ่ายของประชาชนลดลง

2. สงครามการค้าและนโยบายทรัมป์ 2.0: นโยบายการค้าของสหรัฐอเมริกาอาจสร้างความกดดันด้านการค้าและการลงทุนของไทย โดยเฉพาะการขึ้นภาษีนำเข้าสินค้าจากประเทศจีนและประเทศอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการส่งออกของไทย

3. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและโครงสร้างเศรษฐกิจ: เศรษฐกิจไทยยังเผชิญกับปัญหาการติดกับดักเทคโนโลยีปานกลาง และการผลิตสินค้าที่ไม่ตอบสนองความต้องการของตลาดโลก ทำให้ภาคการผลิตไทยเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้น

4. ราคาสินค้าและบริการที่สูงขึ้น: สินค้าและบริการหลายรายการ เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค พลังงานและราคาน้ำมันปรับตัวสูงขึ้น ทำให้ค่าครองชีพของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและปานกลางที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด

5. การว่างงานและการหางานที่ยากลำบาก: แม้ว่าอัตราการว่างงานในประเทศไทยไม่สูงมากนักแต่มีแนวโน้มว่าแรงงานบางกลุ่มโดยเฉพาะในภาคธุรกิจท่องเที่ยวและการบริการ ยังคงประสบปัญหาความยากลำบากในการหางานที่มั่นคงและมีรายได้เพียงพอ

6. ความไม่แน่นอนทางการเมือง: ส่งผลให้การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจไม่ต่อเนื่องและสร้างความไม่มั่นคงในระยะยาว

โอกาสและความท้าทาย

1. โอกาส: การฟื้นตัวของการบริโภคภายในประเทศและการลงทุนภาครัฐอาจช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจไทยในปี 2568

2. ความท้าทาย: ความเสี่ยงจากสงครามการค้าและภาวะเศรษฐกิจโลกที่ไม่แน่นอนยังคงเป็นความท้าทายหลักต่อการเติบโตของเศรษฐกิจไทย

สถานการณ์เศรษฐกิจไทยในภาพรวม

เศรษฐกิจไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ อาทิ การเติบโตที่อาจต่ำกว่าเป้าหมาย การส่งออกที่เผชิญกับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น การใช้จ่ายของรัฐบาล ความไม่แน่นอนทางการเมือง

และการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายและมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจอื่น ๆ ภาครัฐจึงกำหนดนโยบายในการสนับสนุนการเติบโตและเสถียรภาพของเศรษฐกิจไทยในช่วงเวลาดังกล่าวและความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกประกอบด้วย สภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยยังมีประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคนไทยในหลายด้าน ในขณะที่หลายปัจจัยยังคงเป็นอุปสรรคที่ต้องการการปรับตัว การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจทำให้คนไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่ไม่เหมือนเดิม หนึ่งในประเด็นที่น่าสนใจ คือ การเติบโตของเทคโนโลยีและธุรกิจออนไลน์ ซึ่งอาจเป็นทางออกสำคัญสำหรับผู้ที่สามารถปรับตัวได้เร็ว โดยเฉพาะในช่วงมีการทำงานจากที่บ้านหรือการทำธุรกิจออนไลน์กำลังเป็นที่นิยม แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้คนไทยสามารถสร้างรายได้จากทักษะที่มีอยู่หรือการพัฒนาและเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ในสาขาต่าง ๆ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้ ส่วนในเรื่องของนโยบายจากรัฐเป็นเรื่องสำคัญ และการดำเนินการในระดับที่เหมาะสมและทั่วถึงยังคงเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณา เพื่อให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์เศรษฐกิจสามารถฟื้นตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของประชาชนคนไทยในปัจจุบันที่ยังต้องหาวิธีการปรับตัวตามสภาวะเศรษฐกิจที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการทำงาน การออม และการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การลงทุนในทักษะใหม่ ๆ การปรับตัวให้เข้ากับเศรษฐกิจดิจิทัล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจไทย

การปรับตัวและพัฒนาภาคธุรกิจที่สำคัญ รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาและการลงทุนในเทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว การสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่จะช่วยเสริมสร้างการเติบโตในท้องถิ่นและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการฟื้นฟูและส่งเสริมเศรษฐกิจไทยให้กลับมาเติบโตอย่างยั่งยืน ภาครัฐควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. สนับสนุนการพัฒนาธุรกิจขนาดเล็กหรือชุมชนท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นแนวทางที่สำคัญในการสร้างและเพิ่มโอกาสให้ประชาชนคนไทยทุกคนให้สามารถปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านธุรกิจและการใช้ชีวิตประจำวัน อันจะเป็นการลดผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอนในปัจจุบัน

2. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมการลงทุนในภาคเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก การลงทุนในอุตสาหกรรม 4.0 เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การผลิตอัจฉริยะ และบล็อกเชน เป็นต้น ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว

3. สนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจไทย โดยการสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านการเข้าถึงแหล่งทุนและเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการธุรกิจเพื่อให้ธุรกิจเหล่านี้สามารถเติบโตได้

4. ปรับปรุงระบบการศึกษาโดยการพัฒนาทักษะและการศึกษาของประชาชนในประเทศ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประชาชน ซึ่งการลงทุนในด้านการศึกษาจะช่วยเตรียมคนรุ่นใหม่ให้พร้อมสำหรับการทำงานในตลาดแรงงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

5. ส่งเสริมการท่องเที่ยวและการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยการสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสามารถช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจได้ โดยต้องมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ใส่ใจในสิ่งแวดล้อมและมีความรับผิดชอบต่อชุมชนในท้องถิ่น

6. การวางแผนบริหารจัดการหนี้สาธารณะอย่างรอบคอบและมีความยั่งยืน เพื่อไม่ให้ภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้นในอนาคตเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, สวนดุสิตโพล. (23 กุมภาพันธ์ 2568). **คนไทยกับภาวะเศรษฐกิจ ณ วันนี้.** สืบค้น 18 เมษายน 2568 จาก https://dusitpoll.dusit.ac.th/UPLOAD_FILES/POLL/2568/PS-2568-1740243366.pdf?_gl=1*ucs9ec*_ga*MTM5MTI3NDkwNy4xNzI4NTQyNjg2*_ga_MF45EWRXVY*MTc0MDY0NDk5NC43LjAuMTc0MDY0NDk5NC42MC4wLjA

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2568). **แถลงข่าวเศรษฐกิจและการเงินเดือนมกราคม 2568.** สืบค้น 18 เมษายน 2568 จาก https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/thai-economy/state-of-thai-economy/monthly-report/macro-2568-01-press.pdf